Stuk **1652** (2002-2003) – Nr. 2

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2002-2003

20 juni 2003

VOORSTEL VAN DECREET

– van de heren Eddy Schuermans, Johan De Roo en Bart De Smet –

houdende wijziging van het Elektriciteitsdecreet van 17 juli 2000, wat de openbare verlichting betreft

VERSLAG

namens de Commissie voor Openbare Werken, Mobiliteit en Energie uitgebracht door mevrouw Gracienne Van Nieuwenborgh

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : mevrouw Wivina Demeester-De Meyer.

Vaste leden :

de heren Ludwig Caluwé, Carl Decaluwe, mevrouw Wivina Demeester-De Meyer, de heer Jan Verfaillie ;

de heren Marc Cordeel, André Denys, Koen Helsen, Patrick Lachaert ;

de heren Jean Geraerts, Pieter Huybrechts, Frans Wymeersch ;

mevrouw Gracienne Van Nieuwenborgh, de heer Robert Voorhamme ;

de heer Johan Malcorps ;

de heer Jos Bex.

Plaatsvervangers :

de heren Jos De Meyer, Freddy Sarens, Eddy Schuermans, N… ;

mevrouw Anny De Maght-Aelbrecht, de heren Didier Ramoudt, Jul Van Aperen, Marc van den Abeelen ;

mevrouw Marleen Van den Eynde, de heren Roland Van Goethem, Luk Van Nieuwenhuysen ;

de heren Jacky Maes, Bruno Tobback ;

de heer Eloi Glorieux ;

de heer Jan Loones.

Zie :

1652 (2002-2003)

– Nr. 1 : Voorstel van decreet

DAMES EN HEREN,

De Commissie besprak dit voorstel van decreet op dinsdag 3 juni 2003 en dinsdag 17 juni 2003. Het voorstel van decreet werd verworpen.

I. Toelichting door één van de indieners, de heer Eddy Schuermans

De heer Eddy Schuermans verklaart dat het voorliggend voorstel van decreet ertoe sterkt het Elektriciteitsdecreet te wijzigen door de mogelijkheid te creëren om openbaredienstverplichtingen in de vorm van "openbare verlichting" op te leggen aan de houders van een leveringsvergunning.

Het voorstel heeft een lokaal budgettair karakter en een sociale inslag. De vrijmaking van de energiemarkt heeft zware gevolgen op financieel vlak (de dividendenpolitiek) voor de lokale besturen. Er zou desgevallend een compensatie getroffen worden door de federale overheid, maar dit is geen dossier voor dit parlement.

Het lid is van oordeel dat een aspect dat tot op heden onderbelicht gebleven is, de kosten van de openbare verlichting betreffen. Doordat de gemeentebesturen mee betrokken waren in de levering van elektriciteit, genoten zij sterk gereduceerde gunsttarieven voor de energiekosten van de openbare verlichting. Vanaf 1 juli dreigt dat voordeel weg te vallen omdat de gemeentebesturen voor hun openbare verlichting elektriciteit moeten aankopen bij een privé-leverancier tegen hogere marktprijzen.

De heer Eddy Schuermans benadrukt dat openbare verlichting nochtans een noodzaak is voor zowel de subjectieve als de objectieve veiligheid. Hij verwijst in dat verband onder meer naar verkeersveiligheid waar openbare verlichting levensnoodzakelijk is.

Hij besluit dat met dit voorstel van decreet gestreefd wordt om naast een aantal andere openbaredienstverplichtingen – zoals dit ook gebeurt in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest – ook openbare verlichting te catalogeren als openbaredienstverplichting.

II. Algemene bespreking

Mevrouw Gracienne Van Nieuwenborgh verklaart dat de analyse van de heer Eddy Schuermans juist is. De steden en gemeenten hebben ingevolge de liberalisering van de energiemarkt een grotere financiële last. Zij beaamt dat openbare verlichting inderdaad een absolute noodzaak geworden is. Maar hetzelfde lid komt niet tot de conclusie dat de kostprijs van de openbare verlichting gedragen moet worden door de verstrekkers. Zij vindt dat dit dossier doorgespeeld moet worden naar de federale overheid. Die heeft beloften gedaan dat de meerkost van dit gegeven zal terugbetaald worden via de federale overheid. Zij is gekant tegen het mechanisme om de hogere kost af te wentelen op de verstrekkers.

De heer Eddy Schuermans repliceert dat initiatieven inderdaad geld kosten en effect hebben op de kostprijs. De vraag is echter wat men prioritair vindt en wie zal betalen. Hij heeft niet begrepen dat er op het federale niveau al beslissingen terzake getroffen zijn. Er is zelfs nog geen sprake van toezeggingen dat er compensaties zouden gebeuren in het dossier van openbare verlichting. Er is in de programmawet weliswaar een opening gemaakt in de vorm dat men aan de Eliagelden één en ander wil doen, maar dit slaat maar op een fractie van de minderontvangsten en komt niet tegemoet aan de andere desiderata.

Hij herhaalt zijn pleidooi om "openbare verlichting" op te nemen als openbaredienstverplichting zoals dat ook gebeurde voor de zogenaamde gratis kilowattuur voor de gezinnen.

Mevrouw Gracienne Van Nieuwenborgh nuanceert dat zij niet heeft willen beweren dat er een belofte is om net deze kosten aan de gemeenten terug te betalen, maar dat dit wel mede in het kostenplaatje zit in het geheel van de Eliagelden. Zij blijft van oordeel dat dit een dossier is voor het federale niveau.

Minister Gilbert Bossuyt kan zich er volledig in inleven dat heel wat gemeenten als gevolg van de liberalisering van de energiemarkt problemen zullen krijgen omdat ze minder inkomsten zullen hebben. Hij heeft ook gehoord dat de federale premier in die zin gesproken heeft van compensaties voor de gemeenten. Hij zal zijn steentje bijdragen om de federale premier te herinneren aan deze uitspraak.

De minister vermeldt dat er onderhandelingen gevoerd zijn met de elektriciteitsleveranciers om de bestaande sociale tegemoetkomingen die er nu al zijn, te verrekenen in de prijzen die thans vastgelegd worden. Dit is gebeurd. Wat nu voorligt, is dus een nieuwe vraag. De minister pleit voor een ernstige analyse van dit nieuwe verzoek omdat de situ-

atie van de ene gemeente grondig verschilt van de toestand van de andere gemeente. Een keuze voor het al dan niet gratis maken van openbare verlichting, vergt een hele discussie waarbij het element kostprijs een niet onbelangrijk element is.

De minister toont zich geen voorstander om dit dossier op de voorgestelde wijze aan te pakken : de middelen die de gemeente minder krijgt, mogen niet verrekend worden in de prijs. Men moet andere pistes bewandelen omdat er een overeenkomst met de elektriciteitssector is. Hij is van oordeel dat het voorliggende voorstel van decreet een té ingewikkeld pad bewandelt.

Voor de minister is het wel noodzakelijk dat de prijzen voor de verbruiker transparant blijven : de koper moet perfect weten hoe de prijzen samengesteld zijn.

De heer Eddy Schuermans repliceert dat dit voorstel in se niet pleit voor gratis stroom of het compenseren van dividenden. Het voorstel pleit voor het invoeren van een systeem dat toelaat dat men tegen gunsttarieven voor bepaalde maatschappelijk belangrijke zaken (zoals openbare verlichting) elektriciteit kan aankopen. De indiener is van oordeel dat de decreetgever hier regels moet kunnen opleggen ten aanzien van de leveranciers. Dit heeft niets te maken met transparantie of compensaties. Vandaag koopt men aan tegen gunsttarieven omdat men betrokken partij is. Hij begrijpt niet dat dit niet meer kan in een vrijgemaakte markt.

Mevrouw Wivina Demeester-De Meyer herinnert aan een werkbezoek van een aantal regionale parlementsleden uit de Antwerpse regio aan een experiment met spaarzame energie van het bedrijf Philips Lighting in Turnhout. Zij heeft vastgesteld dat de veiligheid sterk verhoogd is in bepaalde delen van Turnhout. Zij schaart zich dus achter de filosofie van dit voorstel van decreet.

De heer Eddy Schuermans is van oordeel dat de basisvraag in deze is of openbare verlichting een dienstverlening is aan de bevolking. Als daarop een positief antwoord volgt, moet men dit ook vertalen in het Elektriciteitsdecreet.

Hij is van oordeel dat de vraag, hoe de minder inkomsten voor de gemeenten gecompenseerd worden, een ander debat is. Hij hoopt dat de federale overheid terzake verantwoordelijkheid opneemt.

De heer Bruno Tobback benadrukt dat men goed doel en middel uiteen moet houden. Het doel van de maatregel is te streven naar sociale veiligheid via een zo energie-efficiënt mogelijke openbare verlichting. Iedereen is het daar over eens.

Het is ook juist dat de gemeenten in een problematische situatie komen als ze niet meer in staat zijn om via gunsttarieven elektriciteit aan te kopen. De vraag is hoe deze openbare dienst van openbare verlichting en sociale veiligheid gefinancierd dient te worden. Hij is tegen de formule om dit te financieren via de elektriciteitsprijs : dat is wat dit voorstel van decreet voorstelt. Energieverbruikers zullen dus betalen voor openbare verlichting. Dat is weliswaar het huidige systeem, maar men moet zich durven de vraag stellen of dit het beste systeem is en daarom moet verlengd worden. De heer Bruno Tobback concludeert dat met dit voorstel van decreet gekozen wordt voor een verdoken vorm van energietaks waarmee de openbare verlichting betaald wordt. Hij is er voorstander van om via een ander soort belasting de openbare verlichting te bekostigen, eerder dan te werken met een energietaks. Hetzelfde lid is trouwens van oordeel dat dit dossier voor een groot gedeelte federaal moet opgelost worden. Er bestaan veiligheidscontracten en andere formules om de veiligheid van de gemeenten te financieren. Het lid is er voorstander van dat de gemeenten middelen toebedeeld krijgen om hun verlichting mee te betalen, maar hij heeft er grote vragen bij of dit gerealiseerd moet worden met een energietaks die betaald wordt door de energieverbruikers. Hij vindt trouwens het voorgestelde systeem tegenstrijdig met de filosofie van zuinig energieverbruik.

Minister Gilbert Bossuyt is van oordeel dat de prijs inderdaad een niet onbelangrijk aspect is. De eerste bezorgdheid van de Vlaamse regering is de prijs in bedwang te houden.

De heer Eddy Schuermans repliceert dat met dezelfde redenering er voldoende redenen zijn om het voorstel van decreet omtrent de sociale dienstverplichtingen (de 100 kilowattuur gratis per gezin) ook niet te aanvaarden.

Minister Gilbert Bossuyt repliceert dat de sociale dienstverplichtingen al deel uitmaakten van het afsprakenpakket met de sector. Er is een afspraak dat deze sociale maatregelen zonder prijsverhoging gerealiseerd zullen worden. De minister heeft inhoudelijk geen probleem met het voorliggende voorstel van decreet, maar stelt wel vast dat hiermee een nieuw soort verplichting wordt ingevoerd. Hij wenst toch even zorgvuldig te onderzoeken wat de meest geschikte methode is om deze bekommernis te realiseren.

De heer Bruno Tobback is van oordeel dat er toch een essentieel verschil is tussen zijn goedgekeurd voorstel van decreet en dit voorstel van decreet. Zijn voorstel houdt rechtstreeks verband met het energiegebruik van gezinnen terwijl het voorstel van de heer Schuermans een heffing invoert om iets totaal anders te betalen, met name openbare verlichting. Het feit dat er energie voor nodig is, is maar een middel. Kosten die eraan verbonden zijn moeten op een andere manier verhaald worden.

De heer Eddy Schuermans is het hiermee niet eens. Hij benadrukt dat ook in zijn voorstel minder gegoeden minder betalen. Ze zullen verhoudingsgewijs voor hun veiligheid minder betalen dan via een andere formule.

De heer Bruno Tobback is van oordeel dat via een federale betoelaging van gemeenten, die betrekking heeft op veiligheid, fiscale middelen worden aangesproken die op een heel andere manier geïnd worden.

Hetzelfde lid heeft wat moeite met de verdoken vorm van energietaks die door dit voorstel van de heer Schuermans wordt gecreëerd. Hij is voorstander van een energietaks die echter transparant moet zijn.

De heer Eddy Schuermans verklaart dat met het goedgekeurde voorstel van decreet een bestaande maatregel naar gezinnen toe bestendigd werd. Met dit voorstel wordt ten aanzien van leveranciers gevraagd de bestaande maatregel (de bestaande verhoudingen tussen lokale besturen en leveranciers) ook te bestendigen. Dit is dus geen nieuwe maatregel of een nieuwe toegift : men vraagt enkel het bestaande gunsttarief voor deze maatschappelijk belangrijke factor te bestendigen. Hij hoopt deze bestendiging decretaal te regelen zoniet toch via onderhandelingen te realiseren. Het gaat trouwens niet over gigantisch grote bedragen, maar toch voldoende aanzienlijk voor de lokale besturen.

In de vergadering van 17 juni 2003 verduidelijkte de minister dat voorliggend voorstel van decreet aan de leveranciers een openbare dienstverplichting met betrekking tot openbare verlichting wil opleggen. In een vrijgemaakte energiemarkt kan men de elektriciteitsleveranciers evenwel niet verplichten om elektriciteit voor openbare verlichting tegen of onder de kostprijs te verkopen. Evenmin kan men deze leveranciers laten betalen voor de kosten van openbare verlichtingsinstallaties.

Het opleggen van een dergelijke verplichting aan de distributienetbeheerders zou eventueel wel overwogen kunnen worden, maar ook hiervan is de minister geen voorstander.

Eén van de bedoelingen van de vrijmaking van de energiemarkt is namelijk het realiseren van correcte en doorzichtige prijzen. Het verrekenen van de kosten van openbare verlichting in de kWh-prijs die aan bedrijven en gezinnen wordt aangerekend, zou neerkomen op een verkapte vorm van belasting en zou de kWh-prijs nodeloos verhogen.

De distributienetbeheerders kunnen perfect binnen het huidige wettelijk kader een aantal taken met betrekking tot openbare verlichting uitvoeren. Zo maken de openbare verlichtingsnetten (dat zijn de netten voor de voeding van de openbare verlichtingspalen) integraal deel uit van het distributienet, zodat deze netten ook door de netbeheerders geëxploiteerd, onderhouden en eventueel uitgebreid moeten worden.

De plaatsing en het onderhoud van de openbare verlichtingspalen, -armaturen en -lampen kan perfect door de distributienetbeheerders uitgevoerd worden, indien voor deze activiteit een afzonderlijke boekhouding wordt bijgehouden en indien de kosten transparant worden doorgerekend aan de gemeenten.

Daarnaast kunnen de netbeheerders de gemeenten helpen met het opstellen van een aanbestedingsdossier voor de aankoop van elektriciteit voor openbare verlichting. Om de scheiding tussen netbeheerder en leverancier te bewaren, mogen de netbeheerders de elektriciteit voor openbare verlichting wel niet zelf aankopen of verkopen.

Wat de inkomsten van de gemeenten betreft, verwijst de minister naar de verklaring van federaal premier Verhofstadt. Die heeft in zijn beleidsverklaring van 8 oktober 2002 aangekondigd dat transmissienetbeheerder Elia aan alle gemeenten een vergoeding zal betalen voor het gebruik van het territorium. In de Programmawet van 24 december 2002 werden de principes van deze vergoeding wettelijk vastgelegd. De minister stelt dan ook voor dat de indieners van dit voorstel van decreet bij de federale premier informeren naar de stand van dit dossier.

De heer Eddy Schuermans repliceert dat hij verrast is door dit antwoord van de minister. Het behoort niet tot het takenpakket van een Vlaams parlementslid om een federale formateur te ondervragen.

Hij is wel gevoelig voor de opmerking van de minister dat het technisch beter is niet in eerste instantie de leveranciers maar wel de netbeheerders aan te spreken. Hij is het eens met deze stelling, zeker in een vrijgemaakte markt. De relatie die de minister echter schetst tussen de distributienetbeheerder en het lokale bestuur is nogal vrijblijvend. Tegen welke voorwaarden en prijs kan dit ? De tekenen die op federaal niveau daarover worden gegeven, zijn echter niet hoopvol. Hij vraagt niet om de lokale besturen een nieuw voordeel toe te kennen maar pleit voor de handhaving van de bestaande feitelijke situatie.

De indiener beseft dat de meerderheid zijn voorstel van decreet niet steunt en dat het derhalve niet zal goedgekeurd worden. Hij neemt zich echter voor om toch te verzoeken zijn (in commissie verworpen) voorstel van decreet te agenderen in plenaire vergadering en dan een amendement neer te leggen waarbij de distributienetbeheerders in plaats van de leveranciers een opdracht in die zin krijgen.

III. Artikelsgewijze bespreking

Artikel 1

Het artikel wordt met 5 stemmen bij 7 onthoudingen aangenomen.

Artikel 2

Bij de stemming van het eerste inhoudelijke artikel wordt vastgesteld dat dit artikel verworpen wordt met 7 stemmen tegen 4, bij 1 onthouding .

De verslaggever, *De voorzitter,*

Gracienne VAN NIEUWENBORGH

Wivina DEMEESTER-DE MEYER